

Chrońmy stare sady

Przydomowy sad tradycyjny

O realizacji projektu „Bioróżnorodność Biebrzańska” rozmawiamy z Andrzejem Chilickim – prezesem Augustowsko-Podlaskiego Stowarzyszenia Eko-Rolników im. Ludwika Paca i Karola Brzostowskiego. Projekt „Bioróżnorodność Biebrzańska Chronimy Stare Sady” realizowany jest od 2007 roku.

Co jest głównym celem projektu?

Głównym celem jest ocalenie istniejących na naszym terenie starych odmian i genotypów drzew owocowych, które sprawdziły się w naszych warunkach klimatycznych oraz okazały się odporne na choroby.

Dlaczego warto chronić tradycyjne sady przydomowe?

Stare odmiany są mało podatne na szkodniki i choroby grzybowe. Cechą starego sadu są duże rozstawy między drzewami i wysoko wyniesione korony, w związku z tym drzewa są lepiej przewietrzane. Owoce z tradycyjnego sadu mają niepowtarzalne walory smakowe i różnorakie zastosowanie.

Z czym kojarzy się tradycyjny sad przydomowy?

Tradycyjny sad wzbogaca swoim wyglądem krajobraz. W takim sadzie nie ma potrzeby stosowania środków ochrony roślin, owoce są zdrowe, a przetwory z nich wykonane są smaczniejsze. Stare odmiany były przez lata naturalnie selekcjonowane pod względem odporności drzew na mróz, a kwiatów na przymrozki. Ponadto stary sad to sad wielogatunkowy i wieloodmianowy co sprzyja zachowaniu bioróżnorodności. Tradycyjny sad daje schronienie oraz pożywienie wielu gatunkom ptaków.

Jak ratować stare sady przed ich zagładą?

W wielu wsiach zachowały się do dziś niewielkie sady przydomowe zakładane 40 lub 50 lat temu a nawet wcześniej. Często drzewa w nich są zaniedbane, przerośnięte z niesymetrycznymi koronami, w których połowa gałęzi jest sucha. Można próbować ratować te stare drzewa poprzez prowadzenie właściwego cięcia i należy-

tej pielęgnacji gleby. Dużo ważniejsze jest odnowienie tych sadów poprzez sadzenie młodych drzewek, przygotowanych jak dawniej ze starych tradycyjnych odmian zaszczerpionych na silnie rosnących podkładkach odpornych na niesprzyjające warunki klimatyczne występujące na naszym terenie.

Jakie są efekty przeprowadzonych dotychczas szkoleń i rozmów z rolnikami?

Ważnym elementem szkoleń teoretycznych i praktycznych jest nawiązanie kontaktu z osobami, które zadeklarowały chęć założenia nowego sadu tradycyjnego starymi odmianami w swoich gospodarstwach. Przeprowadzono też w gminie Sztabin inwentaryzację starych sadów, sporządzono dokumentację fotograficzną sadów i tradycyjnych odmian owoców.

Projekt jest sfinansowany przez Fundację Wspomagania Wsi. Obecnie jest realizowany w gminie Sztabin. W realizacji projektu uczestniczy Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa, Zakład Odmianoznawstwa Zasobów Genowych i Genetyki.

Na potrzeby projektu założono szkółkę w gospodarstwie Józefa Trojgo, zam. Sławno, gm. Dąbrowa Białostocka, gdzie zainteresowani będą mogli zamówić sadzonki lokalnych, tradycyjnych drzew owocowych. Nie dopuścimy do tego, aby stare tradycyjne sady zaginęły.

Zachęcamy wszystkich sadowników aby skorzystali z dostępnego wariantu programu rolnośrodowiskowego, którego celem jest właśnie zachowanie starych sadów.

Rozmawiał Ryszard Wiszowaty